

14/08-26

UKA 2026 / 336

Inatsisartut Suleriaasianni § 33 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Nunatsinni meeqqiornissaq meeqqanillu pilersuinissaq aningaasatigut oqinnerulersinniarlugu kajuminnarnerulersinniarlugulu, inatsisiliornerup pisortallu aaqqissuussaanerisa qanoq ineriartortinneqarsinnaanerit pillugu Naalakkersuisut nassuiaammik suliaqaqqullugit Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Nassuiaammi periarfissat assigiinngitsut, taakku ilaqtariinnut meerartalinnut innuttaasut amerlassusaasa ineriartornerannullu qanoq sunniuteqarnissaat naatsorsuutigineqarnersoq kiisalu aningaasatigut kingunerisassaat qulaajarneqassapput. Nassuiaat siunissami politikikkut aalajangiinissamut tunngavissatut atorineqassaaq, kingusinnerpaamillu UPA 2028-mi Inatsisartunut saqqummiunneqassalluni.

Inatsisartunut ilaasortaq Aqqalu C. Jerimiassen, Atassut

Tunngavilersuut:

Meerartaarneq amerlanerpaanut pilluarnartuuvoq.

Pilluarnerli aamma akisussaaffimmik malitseqartussaavoq. Meeraq isumassorneqarluni, toqqissisimasumik asannittumillu peroriartortinneqartariaqarmat, angajoqqaat inuiaqatigiillu meeqqap pitsaanerpaamik atugaqarnissaa tamatigut qitiutittariaqarpaat.

Angajoqqaat amerlanerpaartaat meeqqaminnik pimoorussillutik akisussaaffimmik tiguisarput. Kisianni isertitaqqortunerugaluaraanni isertitakinnerugaluaraanniluunniit angajoqqaat tamarmik nalunngilaat meerartaarneq aningaasatigut annertuumik sunniuteqartartoq. Inoorlaaq alliartupallattarpoq. Atisat ingerlaavartumik taarserneqartariaqartarput, nangit, meeqqamut nerisassat pisariaqartitallu allat akikitsuinnaasannngillat.

Inoqarpoq qitornaqarnerorusukkaluartunik, inuuniarnermili atukkat pissutigalugit qitornaminnik ilaseqqinnissartik tunuarsimaarfigisarlugu. Taamaattumik inatsisiliorneq pisortallu aaqqissuussineri qanoq ineriartortinneqarsinnaanersut misissorneqartariaqarput, nunatsinni meeqqiornissaq meeqqanillu pilersuinissaq aningaasatigut oqinnerulersinniarlugu kajuminnarnerulersinniarlugulu.

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfiup 2026-mi innuttaasut pillugit siunissamut naatsorsuinerata takutipaa,¹ maanna ineriartorneq ingerlaannassappat, Nunatsinni inunngorsimasut 2050-ip tungaanut 14 procentit missaannik ikileriarsinnaasut. Meeqqat inunngortartut ikiliartornissaat innuttaasullu agguaqatigiissillugu utoqqaassusiat qaffannissaa naatsorsuutigineqarput. Taamanikkussamut naatsorsuineri kisitsisit siunissamik qulakkeerinninngillat, kisianni iliuuseqarnissap pisariaqarneranik ersersitsipput.

Innuttaasut ineriartornerat innuttaasut amerlassusaannaanut attuumassuteqanngilaq. Siunissami sulisinnaasut, piginnaasallit, akileraartarnikkut tunngaviit aammalu inuiaqatigiinni ineriartorneq aamma matumani pineqarput. Aningaasaqarnikkut ilisimatuut ilaat soorlu oqariatuuteqarsimasoq:

¹ Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik (2026), *Innuttaasut 2026-miit 2050-imut siunniut naatsorsorneqarnerat [Befolkingsfremskrivninger 2026–2050]*, immikkoortoq "Folketallet falder frem mod 2050", tak.

inuit, ilisimasat isumassarsiallu nutaat piffissaq ungasinnerusoq isigalugu aningaasaqarnikkut ineriartornermut pingaarteqartuusut². Innuttaasut sivisuumik ikiliartornerat taamaattumik inuiaqatigiinni siunissami ineriartornissamut tunngaviit sanngiillisissinnaavai.

Siusinnerusukkut Atassummiit Inatsisartuni apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissiatut siunnersuutigisimavarput angajoqqaat meeqqamut ataatsimut akileraarutiniq oqilisaaffigineqarnissaat ilaqutariinnut meerartalinut atugassarititaasunik pitsanngorsaaqataassinnaanersoq innuttaasullu amerliartornerannut iluaqutaassinnaanersoq. Naalakkersuisut akisumminni oqaatigaat akileraartarnermut aaqqissuussineq immaqqa sakkussani pitsaanerpaajunngitsoq, ilaatigut meeqqanut tapiissutit pillugit malittarisassat misissorneqarsinnaasut. Oqallinneq taamaalluni takutitsivoq periarfissat assigiinngitsut piusut, ataatsimulli isigalugu aalajangiinissamut tunngavissaq amigaataasoq.

Ataatsimik ajornanngitsumik aaqqiissutissaqanngilaq. Periarfissat meeqqanut tapiissutit, akileraartarnermut malittarisassat, erninermut atatillugu atukkat, meeqquarivinnut akiliutit pisortallu aaqqissuussineri allat aqutigalugit nassaarineqarsinnaapput. Inatsisartut aalajangersimasumik allannguinnissamik aalajangiinnginneranni periarfissat, sunniutissaat aningaasatigullu kingunerisassaat ataatsimut qulaajarneqartariaqarput.

Atassummiit innuttaasut ikiliartornerannut iliuuseqannginnissamut naaggaarpugut. Ilaqutariit inuiaqatigiinni sukarsuupput, angerlarsimaffillu meeqqamut toqqissisimanermik, isumassuineramik kialaarnermillu pissarsiffiusussaavoq. Pisortat pitsaanerusunik atugassaqtitsinerat kisimiissinnaanngilaq, angajoqqaatut nammeneq akisussaaffik pingaarnarpaavoq. Siunnersuutip siunertarinngilaa pisortat angajoqqaat akisussaaffiannik tigussasut, taamaattorli inatsisiliornerup aaqqissuussinerillu ilaqutariinnik pilersitsinissaq pisariaqanngitsumik ajornarnerulersinnginnissaat qulakkeerniarlugu.

Suleqatigiikkutta ineriartorneq allanngortissinnaavarput. Siunissamulli alloriarnissatsinnut tunngavissaq pitsaasoq pisariaqarpoq. Alloriarusuppugut?

Aningaasatigut ingerlatsinikkullu pisortanut kingunerisassai:

Nalunaarusiamik suliaqarnermut piffissaq atorneqartussaq ukiup ataatsip iluaniissinnaasoq naatsorsuutigineqarpoq. Suliaq AC-fuldmægtigip ukiup affaani sulineratut naleqassasoq, tassalu 250.000 kr.-it missaannik akeqassasoq naatsorsuutigineqarpoq.

Namminersortunut aningaasarsiornikkut allaffissornikkullu kingunerisassai:

Soqanngilaq.

Innuttaasunut aningaasarsiornikkut allaffissornikkullu kingunerisassai:

Soqanngilaq

² Aningaasaqarnermut ilisimatooq Charles I. Jones, "The End of Economic Growth? Unintended Consequences of a Declining Population", *American Economic Review*, atuagaq 112, normu 11, 2022, qupp. 3489–3527.